

PORTUGAL

PROFIL EMITIVNOG TRŽIŠTA 2013. - 2015.

OPĆI PODACI O TRŽIŠTU

Službeno ime: Republika Portugal
Konvencionalno skraćeno ime: Portugal

Političko uređenje

Političko uređenje: parlamentarna republika
Državni poglavar: Aníbal Cavaco Silva (od 9. 3. 2006.)
Predsjednik vlade: Pedro Passos Coelho (od 21. 6. 2011.;
Socijaldemokratska stranka)

Površina: kontinentalni dio 91.951 km² i dva otočja u Atlantskom oceanu, Madeira i Azori, s 440 km².

Najveći gradovi

Glavni grad: Lisabon, 547.631 stanovnik

Stanovništvo

Portugal ima 10.427.301 stanovnika (podatak iz 2013.).
Ima 18 županija i dvije autonomne pokrajine, Azore i Madeiru.

Opće karakteristike gospodarstva

U Portugalu je i dalje situacija složena te se jako osjećaju posljedice gospodarske krize. Prema objavljenim podacima OECD-a i nacionalnog instituta za statistiku osnovni makroekonomski pokazatelji su sljedeći:

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
BDP po stanovniku (USD current PPPs)	24.892	25.547	25.441	25.264	-
Realni rast BDP-a (%)	- 2,9	1,9	- 1,3	3,2	-
Izvoz (% BDP)	28,0	31,3	35,7	38,7	-
Uvoz (% BDP)	35,4	39,0	40,1	39,3	-
Inflacija (%)	- 0,8	1,4	3,7	2,8	0,3*
Nezaposlenost (%)	9,6	11	12,9	15,9	16,3*

Izvor: OECD, * Statistics Portugal

S druge strane, portugalsko gospodarstvo postupno se oporavlja: Europska komisija predviđa rast portugalskoga gospodarstva od 0,8 % u 2014. nakon njegova uzastopnog pada posljednje tri godine.

Bilateralni odnosi s RH – robna razmjena

U 2013. izvoz RH u Portugal iznosio je 9.579 mil. eura što je povećanje od 72,2 % u odnosu na 2012. (izvoz je iznosio 5.563 mil. eura).

U 2013. uvoz iz Portugala u RH iznosio je 13.017 mil. eura što je povećanje od 60 % u odnosu na 2012. (uvoz je iznosio 8.099 mil. eura).

Ukupna robna razmjena u 2013. iznosila je 22.596 mil. eura, a vanjskotrgovinski deficit 3.438 mil. eura.

Turistička zajednica Portugala i Nacionalni institut za statistiku ne dostavljaju ažurirane podatke o ukupnim putovanjima Portugalaca tako da pregled tržišta ne donosi te podatke.

2013. GODINA

PROFIL EMITIVNOGA TURISTIČKOG TRŽIŠTA

Profil portugalskoga gosta

Na osnovi kontakata s organizatorima putovanja na tržištu doznajemo da je prosječan gost za Hrvatsku u dobi 30 – 60 godina, srednje – više i visoke kupovne moći te da želi ići organizirano kako bi uživao na plažama i kulturnoj baštini, uz dobru gastronomiju. Portugalski gosti uglavnom putuju u parovima, bez djece i žele upoznati destinaciju dok se odmaraju.

Omiljene su im inozemne destinacije bivše kolonije i Karibi, a Europa pogotovo za kružna autobusna putovanja i *city breaks*. Krstarenja su također u porastu.

Žele informaciju na portugalskom jeziku, no ako je nema, prihvaćaju španjolski jezik (radije nego engleski).

Zbog gospodarske krize posljednjih godina smanjio se broj dolazaka i noćenja iz Portugala, no TAP i dalje održava svoje cjelogodišnje letove za Zagreb. Za razliku od španjolskoga gosta, koji želi upoznati Hrvatsku na turama, bilo organiziranima ili u vlastitom aranžmanu, portugalski gost doživljava Hrvatsku ponajprije kao destinaciju za *sun & beach* odmor i taj segment kombinira s nautičkim i gastronomskim upoznavanjem te upoznavanjem kulturne i prirodne baštine.

UDJEL TRŽIŠTA U UKUPNOM HRVATSKOM TURISTIČKOM REZULTATU U 2013.

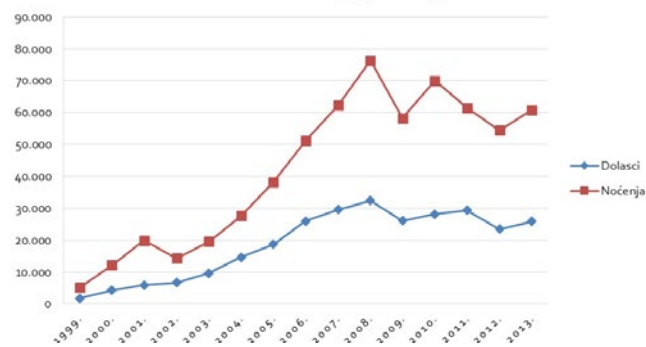
Broj dolazaka i noćenja ostvarenih u Hrvatskoj u razdoblju 1990. – 2013.

Portugalsko tržište kontinuirano iz godine u godinu bilježi (dvoznamenkasti) porast dolazaka i noćenja. Izuzetak su bile krizne godine, 2011. (kada su porasli dolasci za 4 %, ali noćenja su pala za 12 %) i 2012. (dolasci su pali

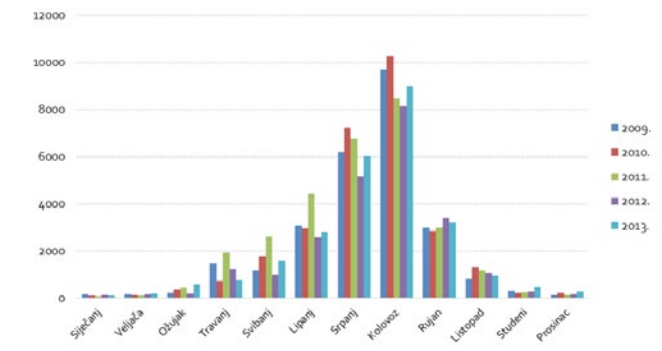
za 20 %, a noćenja za 12 %) što je posljedica složene gospodarske situacije u zemlji i općenito smanjenja budžeta za putovanja portugalskih domaćinstava.

Godina 2013. ponovno bilježi pozitivna kretanja i porast dolazaka Portugalaca za 10 % i noćenja za 12 %.

Dolasci i noćenja portugalskih turista u razdoblju 1999. – 2013.

Dolasci portugalskih turista po mjesecima u razdoblju 2009. – 2013.

PORTUGAL	Dolasci			Noćenja		
		indeks	1999. = 100		indeks	1999. = 100
1999.	1.799		100	5.113		100
2000.	4.291	239	239	12.138	237	237
2001.	5.892	137	328	19.879	164	389
2002.	6.690	114	372	14.307	72	280
2003.	9.616	144	535	19.598	137	383
2004.	14.646	152	814	27.605	141	540
2005.	18.697	128	1039	38.173	138	747
2006.	26.010	139	1446	51.165	134	1001
2007.	29.532	114	1642	62.315	122	1219
2008.	32.454	110	1804	76.400	123	1494
2009.	26.087	80	1450	58.214	76	1139
2010.	28.171	108	1566	70.060	120	1370
2011.	29.319	104	1630	61.541	88	1204
2012.	23.470	80	1305	54.408	88	1064
2013.	25.899	110	1440	60.893	112	1191

Izvor: DZS

Razrada dolazaka po regijama Hrvatske

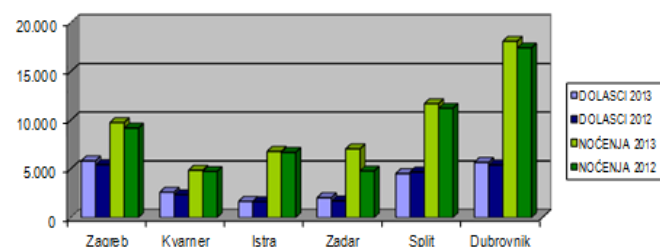
Na prvom mjestu u brojevima dolazaka Portugalaca u 2013. jesu Zagreb i Dubrovačko-neretvanska županija, a slijede Split, Kvarner, Zadar i Istra. Logično je da je Zagreb na prvom mjestu po dolascima s obzirom na to da je jedini izravan, ujedno i cjelogodišnji let iz Portugala TAP-ov let Lisabon – Zagreb. Sve županije bilježe porast dolazaka u 2013. u usporedbi s 2012., osim Splitsko-dalmatinske, koja bilježi pad.

	DOLASCI		NOĆENJA	
	2013	2012	2013	2012
Zagreb	5.825	5.434	9.759	9.192
Kvarner	2.610	2.351	4.855	4.743
Istra	1.657	1.631	6.800	6.696
Zadar	2.043	1.699	7.059	4.792
Split	4.513	4.673	11.696	11.229
Dubrovnik	5.672	5.404	18.114	17.426

Po broju noćenja prednjače Dubrovnik i Split, a slijede Zagreb, Zadar, Istra i Kvarner. Sve županije bilježe porast noćenja u 2013. u usporedbi s 2012.

Dolasci i noćenja portugalskih turista

2013. – 2012.

Dolasci i noćenja po mjesecima u 2013.

Kao i Španjolci, Portugalci uglavnom putuju u špici sezone. Dolasci i noćenja Portugalaca odgovaraju rasporedu i frekvencijama čarterskih letova za Hrvatsku i standardnom terminu ljetnih godišnjih odmora pa se očekivano najbolji rezultati ostvaruju u kolovozu i srpnju, a slijede rujan, svibanj i lipanj. Kolovoz je i dalje najjači mjesec: u ukupnoj strukturi dolazaka Portugalaca u 2013. čak 32,7 % odnosi se na dolaske u kolovozu, dok je u strukturi noćenja udio 34 %.

Organizirana putovanja u 2013.

U Portugalu djeluje 20-ak većih organizatora putovanja koji prodaju preko mreže od oko 1.400 turističkih agencija. Među njima postoji relativno dobra suradnja i koordinacija te imaju običaj raditi monografska izdanja brošura. Uglavnom su svi aktivni i na brazilskom tržištu.

TAP već osmu godinu zaredom ima cjelogodišnje letove iz Lisabona za Zagreb, koji su ljeti izravni, a ostali dio godine idu preko Bologne. Organizatori putovanja u Portugalu koriste ljeti čarterske letove + *land* aranžmane kompanije Travel Europe i do sada nitko nije imao vlastite čarterske letove, već koriste čartere kompanije Travel Europe.

Omjer organiziranih putovanja u odnosu na individualna putovanja u Portugalu vjerojatno je oko 90 % u korist organiziranih.

U većini brošura Hrvatska se pojavljuje u kombinaciji sa Slovenijom, ali sve se više pojavljuje i kombinacija s Bosnom i Hercegovinom te Crnom Gorom.

U Portugalu se uglavnom zasad nude kružne autobusne ture, *sun & beach*, nešto *fly & drivea* i krstarenja Jadranom.

Procjena hrvatske turističke ponude s gledišta organizatora putovanja

Prema informacijama organizatora putovanja možemo istaknuti da portugalski gosti najviše cijene: čisto i bistro more, ljepotu obale i otoka, plaže i nautičku ponudu, prirodna i kulturna bogatstva, Dubrovnik kao grad-spomenik, kulturu i povijest, ugodnu klimu, „novitet“ destinacije, pozitivnu usmenu predaju onih koji su bili na putovanju, dobru gastronomiju.

Kao nedostaci navode se: ograničena hotelska infrastruktura, visoke cijene, gužva u zemlji u kolovozu, ograničene zrakoplovne veze, nedovoljno poznavanje Hrvatske, nedostatak informacija na portugalskom jeziku.

Organizatori putovanja koji imaju Hrvatsku u svojim programima u 2013.

Glavni organizatori putovanja s alotmanima na TAP-ovu letu i sjedalima na čarterima kompanije Travel Europe jesu: Abreu, Entremares, Norttravel i Soltropico. Ostali kombiniraju te letove s redovnim linijama.

ABRE U PORTUGAL	www.abreu.pt
ACP VIAGENS	www.acp-viagens.pt
CATAI TOURS	www.catai.pt
CLUB VIAJAR TOURS	www.viajartours.pt
ENTREMARES	www.entremares.pt
JADE TRAVEL	http://www.jade.travel/
LUSANOVA	www.lusanova.pt
MIL DESTINOS	www.mildestinos.com
MONDEGO VIGENS	www.viagensmondego.com
MUNDO VIP	www.esoperadores.com
NORTRAVEL	www.norttravel.pt
NOVAS IDEIAS	www.novasideias.pt
ROTAS DO VENTO	www.rotasdovento.com
SOLTROPICO	www.soltropico.pt
SONHANDO	www.sonhando.pt
TAPTOURS	www.tap.pt
TEMPO VIAGENS	www.viagenstempo.com
TERRA BRASIL	www.terrabrasil.pt
TOP ATLÁNTICO	www.topatlantico.com
TRAVELPLAN	www.travelplan.pt
TRAVELERS	www.travelersoperadorturistico.pt
VEFA TRAVEL	www.vefatravel.pt
VIAJAR TOURS	www.viajartours.pt
VIMATUR	www.vimatur.com

Oni koji još nemaju Hrvatsku u svojim programima

SOL FERIAS	www.solferias.pt
INTERPASS	www.interpass.pt
NOMAD	www.nomad.pt
TRAVELERS	www.travelersoperadorturistico.pt

Broj putovanja iz Portugala u porastu je i nadamo se da će se aranžmani za Hrvatsku, bazirani na izravnim letovima TAP-a za Zagreb i čarterima organizatora putovanja Abreua dobro prodati te da će se održati uzlazna tendencija koju već vidimo.

2014. GODINA

PROCJENA UDJELA TRŽIŠTA U UKUPNOM HRVATSKOM TURISTIČKOM REZULTATU 2014.

Prognoza rezultata u 2014. od strane organizatora putovanja

U sektoru se nadaju da će prodaja biti nešto bolja od one ostvarene u 2013. Slično kao i u Španjolskoj, očekuje se da će *last minute* buking biti naglašen i prihodi niži unatoč obimu broja putovanja i boljoj prodaji. Razna izvješća i članci potvrđuju oporavak portugalskoga emitivnog turizma za sve destinacije pa tako i za Hrvatsku.

S obzirom na gospodarsko stanje u Portugalu, ove godine očekuje se da će se tržište održati na sličnim rezultatima kao i prošle godine ili da će se ostvariti blagi rast. Hrvatska će i u 2014. biti atraktivna destinacija na portugalskom tržištu. Organizatori putovanja navode kako je interes za Hrvatsku stabilan, no da su cijene previsoke za sadašnju gospodarsku situaciju i portugalski standard.

Zračna povezanost i gospodarski oporavak ključni su čimbenici rasta. Unatoč tome, predviđamo da će se tržište održati i eventualno umjereno rasti na osnovi čarterskih letova kompanije Travel Europe, letova TAP-a za Zagreb i ostalih redovnih linija.

Za razliku od Španjolaca, koji žele upoznati destinaciju za vrijeme boravka u Hrvatskoj, Portugalci žele godišnji odmor provesti na plaži, našu destinaciju vežu za proizvod „sunce i more“ koji kombiniraju s kulturnim turizmom i prirodnom baštinom, pa uz klasični godišnji odmor na obali odu na poneki izlet ili kratku turu.

Ograničeni izravni letovi nisu idealna podloga za kombinaciju takvih programa, stoga je trenutačan proizvod donekle ograničen.

U Portugalu se Hrvatska pojavljuje kao nova, bliska i pomalo egzotična destinacija s potencijalom za rast i konsolidaciju kao stalne destinacije, ponajprije u ovoj početnoj fazi preko organiziranih putovanja. Hrvatska ima jako dobar imidž i tražena je destinacija.

Ne treba nikako zanemariti činjenicu da se i španjolski i portugalski organizatori putovanja okreću Južnoj

Americi, a pri tome izrazito Brazilu kao tržištima koja im mogu pomoći nadomjestiti pad prodaje u vlastitoj zemlji. Stoga možemo očekivati rast s dalekih tržišta preko portugalskih i španjolskih organizatora putovanja.

Ujedno je potrebno nastaviti daljnje umjereno ulaganje u promidžbu i studijska putovanja novinara i agenata te omogućiti dostavu i pristup informacijskom materijalu i na portugalskom jeziku u dogledno vrijeme.

Prognoze za ovu godinu za Hrvatsku nešto su optimističnije, predviđamo da će se dolasci i noćenja Portugalaca blago povećati – računamo na povećanje istih za oko 10 %.

Zračna povezanost u 2014.

FLIGHTS FROM PORTUGAL TO CROATIA 2014	
	www.tytap.com
DATE	LISBON - ZAGREB - LISBON
From 6th June to 30th September	Tuesday, Thursday, Friday, Sunday
The rest of the year it is possible to flight from Lisbon to Zagreb with stopover in Bologna (Italy)	

Zrakoplovni čarteri u 2014.

TRAVEL EUROPE				
Zračna luka	Odlazak	Povratak	Razdoblje	Zrakoplov
Lisboa / Porto	LIS – OPO – DBV	PUY – LIS – OPO	Ponedjeljkom, od 30. 6 do 8. 9	131Y

U 2014. čarterske letove kompanije Travel Europe ponajprije koristi Abreu, a u manjoj mjeri i razni drugi organizatori putovanja.

Ove su se godine broj rotacija, frekvencija letenja te broj sjedala zadržali na sličnoj razini kao i prošle godine.

2015. GODINA

PROCJENA UDJELA TRŽIŠTA U UKUPNOM HRVATSKOM TURISTIČKOM REZULTATU 2015.

Preliminarna procjena ukupnih odlazaka na godišnji odmor u inozemstvo u 2015.

Ova procjena izravno će ovisiti o razvoju gospodarske situacije u Portugalu.

Znamo da im je izuzetno bitan faktor cijene i kvalitete usluge, da traže odmor na plaži i kulturu te da cijene gastronomiju.

Preliminarna procjena redoslijeda omiljenih destinacija u 2015.

Portugalci uglavnom putuju u Europu te svoje bivše kolonije. Za očekivati je da će se ova tendencija nastaviti.

TURISTIČKA SEZONA 2015. – HRVATSKA

Okvirna procjena ukupnog broja dolazaka i noćenja u Hrvatskoj u 2015.

Ovisno o brojnim prethodno navedenim čimbenicima te zračnoj povezanosti, nismo u stanju dati konkretnu prognozu. Optimalno bi bilo da se nastavi blagi rast noćenja i dolazaka Portugalaca. Bili bismo zadovoljni s rastom od 5 do 10 %. Najbitnije je zadržati konkurentnost ponude razumnim cijenama, zadržati izravne letove te uvesti dodatne letove. Jednako tako, treba imati u vidu utjecaj španjolskih i portugalskih organizatora putovanja na prodaju u Južnoj Americi.

Najave zastupljenosti Hrvatske u programima organizatora putovanja

Nadamo se da će pozitivna iskustva organizatora putovanja, sve veća prisutnost Hrvatske u medijima te aktiv-

nosti našeg predstavništva navesti i druge organizatore putovanja da uključe Hrvatsku u svoje programe.

Mjere koje bi u 2015. trebalo poduzeti prema mišljenju organizatora putovanja

- nastaviti promociju destinacije putem medija;
- nastaviti obuku agencija putem *online* tečaja na portugalskom jeziku i prezentacija;
- nastaviti studijska putovanja u Hrvatsku radi boljeg upoznavanja destinacije, proširenja ponude i kontakta s organizatorima putovanja;
- uvesti i zadržati razumne cijene;
- nastaviti nadogradnju infrastrukture općenito;
- povećati broj izravnih zračnih linija te duljinu sezone letova; bilo bi idealno kada bi TAP ponovno uveo izravan let za Dubrovnik.